

СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Соціальне страхування розглядається як система заходів, що здійснює держава для соціального захисту населення у разі настання соціального страхового ризику за рахунок коштів сформованих працездатними членами суспільства.

Соціальне страхування, будучи важливою формою забезпечення соціального захисту громадян, поліпшення їх добробуту, виступає також своєрідним стимулом соціально-економічного розвитку держави. В той же час, саме рівень економічного розвитку в країні є тим чинником, який і визначає розвиток системи соціального страхування.

Важливими соціально-економічними проблемами на сьогодні є:

- зростання рівня безробіття (зайнятість населення є гарантом забезпечення кожним працівником свого добробуту);

- тінізація економіки (все більше працівників починають працювати нелегально, тобто в тіньовій економіці);

- складна демографічна ситуація в країні (зменшення загальної чисельності населення, старіння населення).

Ст. 4 Закону України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» передбачено залежно від страхового випадку такі види загальнообов'язкового державного соціального страхування:

- пенсійне страхування;

- страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності;

- медичне страхування;

- страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності;

- страхування на випадок безробіття;

- інші види страхування, передбачені законами України.

З 1 січня 2011 року згідно з Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 8 липня 2010 р. № 2464-VI замість платежів до чотирьох соціальних фондів, що зазначені вище, запроваджено єдиний соціальний внесок. Цей крок був обдуманим, а його необхідність цілком виправдана. В результаті цих змін вигоди отримали всі учасники процесу. По-перше, збільшилися надходження до фондів соціального страхування. По-друге, для роботодавців спростилася процедура адміністрування нарахування та сплати внесків на соціальне страхування.

Проте не всі реформи є вдалими та доведеними до свого логічного завершення.

Серед основних недоліків системи соціального страхування в Україні слід назвати низький рівень страхового захисту. Пенсія (як за віком, так і для інвалідів), виплати у випадку хвороби не забезпечують гідного життя населення, по суті вони дозволяють громадянам «виживати». Так, мінімальний розмір пенсії за віком встановлюється в розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, на 1 січня 2017 р. він становив 1247 грн. Передбачене збільшення розміру цієї пенсії з 1 травня на 65 грн. (тобто на 5,2 %), а з 1 грудня - на 126 грн. (або 10,1%). Проте таке зростання на фоні високих темпів інфляції є абсолютно незначним.

Взагалі система пенсійного забезпечення в Україні не виконує основного призначення, тобто підтримання мінімального рівня життєдіяльності. Тому питання пенсійної реформи, які назріло вже досить давно, потребує свого нагального вирішення. Неодноразово урядовці, політики, науковці наголошують на необхідності впровадження накопичувальної системи державного пенсійного страхування, стимулювання розвитку недержавного пенсійного забезпечення.

Таким чином, на основі аналізу проблем розвитку соціального страхування визначено необхідність вдосконалення чинної системи державного соціального страхування з врахування зарубіжного досвіду. Обґрунтована потреба пошуку механізмів підвищення ефективності загальнообов'язкового державного соціального страхування. Встановлено, що важливим чинником зростання обсягів надходжень страхових внесків є боротьба з тінізацією економіки.